TITTA UPP!

UFO-MYSTERIER OCH JAKTEN PÅ FAKTA

LÄRARHANDLEDNING FÖR ÅRSKURS 4-6

BEPPE SINGER

MED ILLUSTRATIONER AV OLA SKOGÄNG

BONNIER CARLSEN

TILL DIG SOM ÄR LÄRARE

Hallå ja!

Jag vet att du har mycket att göra. Lektioner ska planeras. Det ska bockas av i både bedömningsmatriser och veckoplaneringar. Du har säkert en hel hög med mail du måste hinna svara på innan det är dags att springa in på nästa lektion.

Därför vill jag börja med att säga hur mycket jag uppskattar att du valt att ta dig tid att titta på mitt material. Ett material som jag själv tycker blev riktigt bra och som dessutom angriper ett problem som jag skulle gissa inte är väldigt angeläget bara för mig – utan även för dig.

”En annorlunda och förhoppningsvis spännande ingång till ert arbete med källkritik”

Ufo-mysterierna som pryder både omslag och en stor del av innehållet är egentligen bara en ingång till en mycket större och viktigare fråga. En fråga som våra barn blint utsätts för dagligen i olika former av sociala medier. Ju äldre de blir desto mer bombarderas de med information från alla möjliga håll. Många unga använder idag Tiktok som nyhetskanal. Linjerna mellan åsikt och fakta suddas ut. Det går inte längre att urskilja om klippet man tittar på är äkta eller AI-genererat. De bedömer trovärdigheten i innehållet baserat på antalet delningar och likes. Därför är det viktigt att barnen övas i att tänka källkritiskt och att vi vuxna alla hjälps åt med följande brådskande fråga:

Hur vet vi att det vi tror är sant - faktiskt är sant?

Jag har försökt göra den här lärarhandledningen så enkel som möjligt att använda. Du behöver inte läsa den från början till slut. Du behöver inte heller arbeta med alla uppdrag. Välj det som passar din klass, den tid du har och det ni arbetar med just nu. Jag vill att eleverna ska få vara nyfikna på allt spännande som händer i deras värld – utan att för den skull tro på allt.

Det är nämligen precis så en bra ”ufo-detektiv” arbetar. Och det är just dessa metoder, verktyg och tankesätt jag vill att vi ska träna eleverna i att ta med sig in i resten av livet. Oavsett om de sitter och scrollar eller om ett nytt rykte börjat spridas på skolgården.

Att ha fel och ändra uppfattning betyder inte att man har förlorat. Det betyder bara att man lärt sig något nytt.

KOM IGÅNG

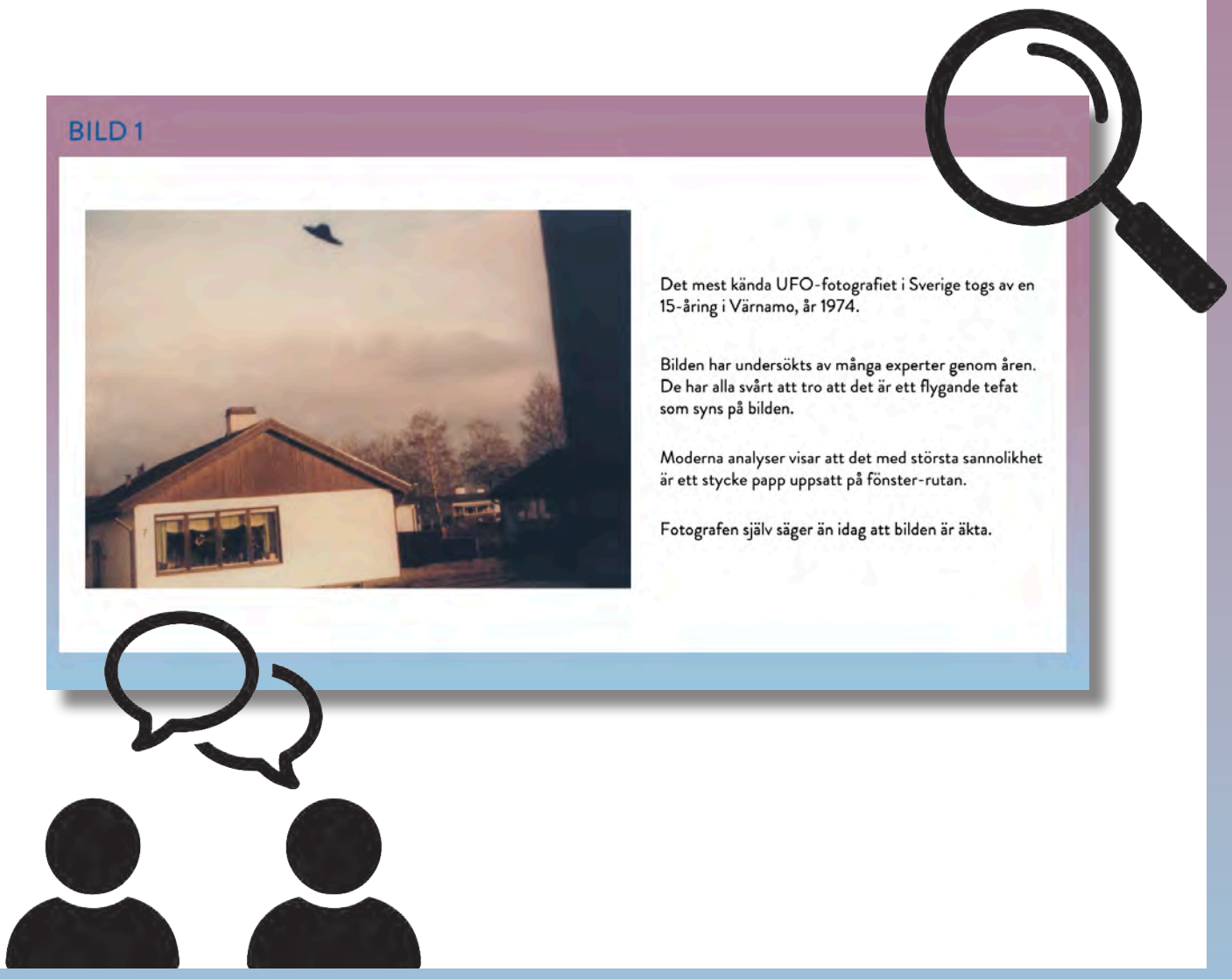
Handledningen är främst tänkt för **årskurs 4–6** och kan användas tillsammans med hela boken, ett enskilt kapitel eller fristående.

Välj nivå

- **EN LEKTION:** Du kan välja en valfri lektion när det är läge för det. De fungerar alldeles utmärkt som fristående lektionsupplägg. De flesta tar **20–40 minuter**.
- **SJU LEKTIONER:** Följ det färdiga upplägget på nästa sida.

PowerPoint

Jag tycker inte att man ska behöva köpa in en klassuppsättning av boken för att kunna arbeta med materialet. Därför har jag försökt göra det så enkelt och inkluderande som det bara går. Till materialet medföljer en **PowerPoint** med utvalda bilder från boken mm. som används som bildstöd och inspiration till de olika lektionsupplägen.

SJU LEKTIONER MED TITTA UPP!

Du som lärare får såklart välja att jobba med materialet precis på det sätt ni kan/orkar/hinner. Nedan är bara ett förslag från min sida på hur man skulle kunna lägga upp detta som ett större ”paket” eller ”projekt” under en längre tid för att verkligen få med alla aspekter och färdigheter. Jag lovar er – det kommer vara värt varenda sekund!

Lektion 1 – *Vad ser du?*

Skillnaden mellan observation och tolkning.
Cirka **40–50** minuter.

Lektion 2 – *Kan vi lita på ett vittne?*

Ariel School. Vittnesmål, minne och vad ett ärligt vittne faktiskt kan berätta.
Cirka **40** minuter.

Lektion 3 – *Kan du lita på det du ser?*

Bild, avsändare, känsla och AI. Eleverna tränar på att pausa innan de drar slutsatser.
Cirka **40** minuter.

Lektion 4 – *Bilden som bevis*

Granska ett fotografi och skapa sedan själv en bild som är lätt att misstolka.
Cirka **40** minuter.

Lektion 5 & 6 – *Samma metod, olika svar*

Jämför ett mysterium som fått en förklaring med ett där svaret fortfarande är osäkert.

Avsluta med: Vad är skillnaden mellan ”Vi vet inte” och ”Vad som helst kan vara sant”?

Lektion 6 – *Kan du få mig att ändra mig?*

Kan du få mig att ändra mig? Eleverna får träna på att utrycka sina egna åsikter, lyssna på andras åsikter utan att döma eller avbryta. Dessutom får de öva på att vara öppna för att eventuellt ändra sina åsikter.

LEKTION 1:
Del 1: Jag ser – jag tror

ÄMNE: Svenska, NO
TID: Cirka 20 minuter
ARBETSFORM: enskilt ➡ par ➡ helklass
DU BEHÖVER: PowerPoint: Bild 1 samt papper/elevens skrivbok

KOPPLING TILL LGR22

Fysik – **Systematiska undersökningar och granskning av information**

”Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering, utförande, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.”

”Kritisk granskning och användning av information som rör fysik.”

Svenska – **Tala, lyssna och samtala**

”Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.”

SÅHÄR GÖR DU:

- Visa **bild 1** från PowerPointen för klassen. Berätta ingenting om bilden. Inte var den är tagen. Inte när den är tagen. Inte vem som tog den. Och framför allt inte vad den föreställer.
- Be eleverna titta på bilden under tystnad.
- Skriv sedan två rubriker på tavlan. Eleverna ska sedan skriva minst en mening per rubrik:

JAG SER

Här får bara sådant stå som faktiskt går att observera i bilden.

Exempel: Jag ser en mörk rund form. Jag ser ett ljust område bakom föremålet. Jag ser något som verkar befinna sig ovanför ett hus.

JAG TROR

Här får eleverna tolka det de ser.

Exempel: Jag tror att föremålet flyger. Jag tror att bilden är äkta. Jag tror att någon har hängt upp föremålet.

- När de skrivit klart kan du låta eleverna arbeta två och två. Be dem att jämföra sina svar. Finns det något som någon har skrivit under JAG SER som borde stå under JAG TROR? Flytta det i så fall.
- Fyll nu i allt som eleverna kommit fram till under de två rubrikerna på tavlan.

VIKTIGT

Det är viktigt att eleverna förstår skillnaden mellan en OBSERVATION och en TOLKNING.

- Läs nu upp följande meningar:

”Jag ser ett ljus som rör sig över himlen.” (observation)

”Jag ser ett rymdskepp.” (tolkning)

- Fråga sedan eleverna vilken av dessa som är en observation och vilken som är en tolkning. Det betyder *inte* att tolkningen måste vara fel. Men vi behöver mer information innan vi kan veta.

TILLBAKA TILL BILDEN - NU KOMMER LEDTRÅDARNA

- Klicka fram den första ledtråden om bilden.
- Fråga därefter eleverna: ***Vad vet vi nu som vi inte visste tidigare? Förändrar det vad du tror?***
- Eleverna får ändra det de skrivit under JAG TROR hur många gånger de vill. Det är hela poängen.
- Fortsätt sedan bläddra fram ledtrådarna, en i taget. Upprepa frågorna efter varje ny ledtråd.

UFO-DETEKTIVENS REGEL NR 1:
FÖRSÖK ALLTID SKILJA PÅ DET DU SER OCH DET DU TROR ATT DU SER

LEKTION 1:
Del 2: UFO-detektivens fyra rutor

(Kopieringsunderlag finns längst bak i lärarhandledningen)

I förra uppdraget fick eleverna öva på att skilja mellan vad de faktiskt ser och vad de tror. Nu lägger vi till två saker.

När du försöker lösa ett mysterium kan det vara bra att sortera dina tankar i fyra rutor.

- Visa **bild 2** i PowerPointen.
- Läs tillsammans med eleverna vad varje ruta innebär. Nedan är några exempel på vad som skulle kunna stå i rutorna. Läs upp dem för eleverna och be sedan eleverna själva komma med förslag på vad som skulle kunna stå i rutorna.

JAG VET

Exempel: Tre personer såg ljuset. Det regnade den kvällen. Bilden är tagen i Malmö.

JAG TROR

Exempel: Jag tror att ljuset var ett flygplan. Det kanske kan vara något som sitter på fönstret.

JAG VILL TRO

Exempel: Jag VILL tro att ljuset kom från ett rymdskepp - det är helt okej. Men det betyder inte att det är sant.

JAG VET INTE

Jag vet inte hur långt bort ljuset befann sig. Det kan kännas konstigt att säga: Jag vet inte. Men för en forskare eller en ufo-detektiv är det ett viktigt svar. Det betyder: Jag har inte tillräckligt med information ännu. Inte: Då måste min favoritförklaring vara sann.

LEKTION 2:
UFO:t vid skolan

ÄMNE: Svenska, Samhällskunskap
TID: Cirka 30-40 minuter
ARBETSFORM: enskilt ➡ grupper ➡ helklass
DU BEHÖVER: PowerPoint: UFO-detektivens fyra rutor

KOPPLING TILL LGR22

Svenska – Tala, lyssna och samtala

”Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.”

Svenska – Läsa och skriva

”Strategier för att förstå och tolka ord, begrepp och texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, både det direkt uttalade och sådant som är indirekt uttryckt.”

”Resonemang om texter med koppling till sammanhang inom och utanför texten samt till den egna läsupplevelsen.”

Samhällskunskap – Granskning av samhällsfrågor

”Hur budskap, avsändare och syfte kan urskiljas och granskas med ett källkritiskt förhållningssätt i såväl digitala medier som i andra typer av källor som rör samhällsfrågor.”

SÅHÄR GÖR DU:

- Kopiera upp och dela ut UFO-detektivens fyra rutor till varje elev. (Kopieringsunderlag hittar du längst bak i lärarhandledningen)
- Visa **bild 3** i PowerPointen med fotografier och tillhörande beskrivning.
  Men vad var det egentligen som hände? Nu ska eleverna undersöka fallet.

STEG 1: VAD VET VI?

- Läs de första två styckena på **sidan 36** för eleverna. Bestäm tillsammans med eleverna vilka fakta, vilken relevant information som finns i dessa två stycken och skriv upp dem i kortare punktform på tavlan.
- Nu är det dags för eleverna att fylla i sina fyra rutor:

JAG VET / JAG TROR / JAG VILL TRO / JAG VET INTE.

- Låt dem arbeta enskilt först. De ska hinna bilda sig en egen uppfattning innan de hör vad resten av klassen tänker.

STEG 2: VITTNENA

- Läs nu resten av berättelsen och fyll på med information på tavlan som tidigare.
- Eleverna får nu ändra innehållet i sina fyra rutor om de vill.

PRATA I GRUPP

Blir en berättelse mer trovärdig om många människor berättar ungefär samma sak?

Kan människor påverka varandras minnen utan att medvetet ljuga?

Vad skulle ni vilja veta mer för att kunna komma närmare en förklaring?

EN VIKTIG SKILLNAD

Att säga ”Jag tror att barnen berättade vad de upplevde” är inte samma sak som att säga ”Därför vet vi vad barnen faktiskt såg.”

Ett vittne kan vara helt ärligt och ändå misstolka det som händer.
Det gäller både barn och vuxna.

AVRUNDNING

- Be eleverna titta på det de skrev under **JAG TROR** i början. Tror de samma sak nu? Be dem välja det svarsalternativ de tycker stämmer in bäst:

Ja
Nej
Ungefär – men jag är mer säker
Ungefär – men jag är mer osäker

- Ställ slutligen följande fråga till klassen:
Om din uppfattning förändrades:
Vilken information fick dig att ändra dig?

LEKTION 3:
Kan du lita på det du ser?

ÄMNE: Svenska, Samhällskunskap
TID: Cirka 40-45 minuter
ARBETSFORM: enskilt ➡ par/grupper ➡ helklass
DU BEHÖVER: PowerPoint

KOPPLING TILL LGR22

Samhällskunskap – Information och kommunikation

”Mediernas roll som informationsspridare, opinionsbildare och granskare av samhällets makthavare samt som underhållare.”

”Hur digitala och andra medier kan användas ansvarsfullt utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.”

Samhällskunskap – Granskning av samhällsfrågor

”Hur budskap, avsändare och syfte kan urskiljas och granskas med ett källkritiskt förhållningssätt i såväl digitala medier som i andra typer av källor som rör samhällsfrågor.”

Svenska – Informationssökning och samhällskritik

”Informationssökning i böcker, tidskrifter och på webbplatser för barn samt i söktjänster på internet.”

”Hur texters avsändare påverkar innehållet.”

DEL 1 – NÄR KÄNSLAN KOMMER FÖRST

Starka känslor är inte ett bevis för något. Att känna starkt för en bild eller ett inlägg betyder inte per automatik att det du tittar på är sant eller falskt. Och det är precis i det läget, när känslorna blir starka, som vi måste träna eleverna i att stanna upp och fundera innan några slutsatser dras.

Det här uppdraget samlar tre frågor: Vad visar materialet? Vem står bakom det?
Och vad händer med vårt omdöme när innehållet väcker starka känslor?

SÅHÄR GÖR DU:

- Visa **bild 4** i PowerPointen. Klicka fram de fyra fiktiva inläggen, ett i taget, och låt eleverna ta in vad dessa förmedlar. Inläggen ser ut som om de är tagna från sociala medier men de är alla fiktiva.

”NY REGEL: Sommarlovet ska kortas till fyra veckor redan nästa år!”

”Forskare varnar: Den här vanliga maten kan göra dig sjuk!”

”FILMEN SOM ALLA PRATAR OM: Mystiskt föremål filmat över Sverige i natt!”

”12-åring hittar väska med 100 000 kronor – och lämnar tillbaka allt!”

- Efter varje inlägg ska eleverna skriva ner sin första reaktion på det. Inte vad de tror är sant eller falskt. Bara vad de känner när de tittar på inlägget: arg, glad, rädd, nyfiken, misstänksam, förvånad eller något annat.

NU BÖRJAR UNDERSÖKNINGEN

- Välj ett av inläggen. Arbeta två och två. Ni får bara veta det som står i inlägget. Vad behöver ni ta reda på innan ni bestämmer er för om ni tror på det? Skriv minst **tre** saker.

Ge eleverna följande frågor som hjälp på traven:

Vem har lagt ut informationen?
Vet vi vem som tog bilden eller filmen?
Vet vi när och var den är tagen?
Finns originalet?
Finns informationen hos någon annan oberoende källa?
Finns det andra möjliga förklaringar?

DEL 2 – ÄKTA, MANIPULERAD ELLER AI?

SÅHÄR GÖR DU:

- Visa **bild 5** i PowerPointen
- Låt eleverna titta på bilden en liten stund. Du kommer snart att ge dem ledtrådar kring bilden men ställ först följande fråga:

Vad tror du? Välj ett av följande svarsalternativ:

Är bilden äkta?
Är bilden manipulerad?
Är bilden skapad med AI?
Är det svårt att avgöra?

- Låt eleverna rösta genom handuppräckning.
- Visa **bild 6** i PowerPointen och läs upp **ledtråd nr 1**:
  ”Tidningen uppger inte vem som tog bilden. Någon originalfil går inte att hitta”.
- Gör en ny omröstning med handuppräckning.
- Visa **bild 7** i PowerPointen och läs upp **ledtråd nr 2:**
  ”Om man tittar noga ser man att det finns två detaljer som inte hör hemma i bilden”.
- Visa **bild 8** i PowerPointen och avslöja **sanningen**:
  ”Bilden är AI-genererad”.

FLER BILDER?

Om du och eleverna tyckte detta var kul har du möjlighet att visa dem tre bilder till.

- Bläddra fram de tre bilderna från **bild 9** i PowerPointen. En av bilderna är ÄKTA, en är MANIPULERAD och en är **AI-genererad**. Låt eleverna skriva ner vad de tror. ***Vilken är vilken?***
- Berätta nu att du kommer ge ledtrådar om bilderna och att de sedan kommer få gissa igen.
- Bläddra fram ledtrådarna från **bild 9** i PowerPointen. Låt eleverna gissa igen.
- Bläddra fram svaren i **bild 10** i PowerPointen.

LEKTION 4:
Bilden som bevis

ÄMNE: Svenska, Samhällskunskap, No
TID: Cirka 50-60 minuter
ARBETSFORM: enskilt ➡ grupper ➡ helklass
DU BEHÖVER: PowerPoint, tillgång till mobilkamera under begränsad tid

KOPPLING TILL LGR22

Fysik – Fysiken i naturen och samhället

”Hur ljus och ljud breder ut sig och kan reflekteras.”

Fysik – Systematiska undersökningar och granskning av information

”Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering, utförande, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.”

”Kritisk granskning och användning av information som rör fysik.”

Svenska – Informationssökning och samhällskritik

”Hur texters avsändare påverkar innehållet.”

DEL 1 – BILDBEVIS?

SÅHÄR GÖR DU:

Visa **bild 11** i PowerPointen med fotografi och fotobeskrivningen.

- Fråga eleverna följande:

  Hur starkt tycker du att fotografiet är som bevis för att ett okänt flygande föremål verkligen fanns framför kameran?

0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10

0= inget övertygande bevis alls.
10= extremt starkt bevis.

- Be sedan eleverna att inte prata med någon annan i klassen. De ska sedan ner siffrorna 0 till 10 på ett papper som ovan och ringa in den siffra som de tycker passar bäst in på fotot. Be dem även skriva en mening eller två om VARFÖR det blev just denna siffra.

LEDTRÅD 1

- Bläddra fram **ledtråd 1** i bilden. Fråga eleverna om någon av dem vill ändra på sin siffra. Om ja – be dem ringa in den nya siffran.

LEDTRÅD 2

- Bläddra fram **ledtråd 2** i bilden. Fråga eleverna om någon av dem vill ändra på sin siffra. Om ja – be dem ringa in den nya siffran.

LEDTRÅD 3

- Bläddra fram **ledtråd 3** i bilden. Fråga eleverna om någon av dem vill ändra på sin siffra. Om ja – be dem ringa in den nya siffran.
- Be nu avslutningsvis eleverna titta på sina poängskalor. Var det någon som ändrade på sina siffror? Var började de? Var slutade de? Vad var det som fick dem att flytta på siffran? Varför?

DEL 2 – KAN DU LURA KAMERAN?

SÅHÄR GÖR DU:

- Läs följande för eleverna: ”Idag tar vi fler bilder än någonsin. De flesta har alltid en kamera i fickan och det känns som att en bild kan vara bevis nog. Men sanningen är att bilder kan luras. Ganska ofta faktiskt. Nu ska ni få se några exempel på bilder som många människor trodde var bevis på något utomjordiskt. Bilder som man senare hittat en naturlig förklaring till”
- Bläddra fram de tre fotografierna i **bild 12** i PowerPointen, en i taget. Låt eleverna gissa vad det är de ser i bilderna.
- Bläddra sedan fram ”facit”.

Nu är det elevernas tur. Kan de fotografera något helt vanligt så att det ser märkligt, mystiskt eller svårt att förklara ut? De får *inte* använda AI. De får inte redigera bilden efteråt. Allt ska skapas framför eller i kameran.

- Låt eleverna jobba parvis eller i grupp.
- Visa **bild 13** i PowerPointen.
- Låt nu grupperna välja **två** av uppgifterna på bilden:

1. LJUS SOM INTE FINNS DÄR DU TROR

Rikta kameran mot en stark ljuskälla. Flytta kameran försiktigt. Kan ni få en ljus prick eller form att dyka upp någon annanstans i bilden? Det kan vara *lens flare* – ljus som reflekteras inne i kamerans objektiv.

2. SKAPA EN ”ORB”

Gör rummet lite mörkare. Slå försiktigt på en kudde eller ett tyg så att lite damm virvlar upp. Fotografera med blixt. Små dammpartiklar nära kameran kan reflektera blixtljuset och se ut som stora lysande klot.

3. FÅ NÅGOT ATT FLYGA

Välj ett litet vardagsföremål. Fotografera det på ett sätt som gör det svårt att avgöra hur stort det är, hur långt bort det är och om det befinner sig på marken eller i luften.

4. RÖRELSE

Fotografera något som rör sig snabbt. Eller rör kameran medan bilden tas. Kan ett vanligt föremål bli svårt att känna igen?

- När de är klara ska de välja ut sin bästa bild och visa den för en annan grupp. Den andra gruppen får sedan berätta vad DE SER, DE TROR och vad en MÖJLIG FÖRKLARING skulle kunna vara.
- Därefter avslöjar den första gruppen SANNINGEN och får sedan i sin tur göra samma sak med ett fotografi från den andra gruppen.

LEKTION 5:
Ett mysterium med facit

ÄMNE: No, Svenska
TID: Cirka 30 minuter
ARBETSFORM: grupper ➡ helklass
DU BEHÖVER: PowerPoint + papper

KOPPLING TILL LGR22

Fysik – Systematiska undersökningar och granskning av information

”Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering, utförande, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.”

”Kritisk granskning och användning av information som rör fysik.”

Svenska – Tala, lyssna, samtala

”Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.”

SÅHÄR GÖR DU:

- Visa eleverna fotografiet med tillhörande beskrivning på **bild 14** i PowerPointen.
- Låt eleverna arbeta i grupper. Tillsammans ska de nu försöka komma fram till TRE möjliga förklaringar till vad det är vi ser i fotografiet. Alla förklaringar behöver inte vara troliga eller möjliga. Det kan vara precis vad som helst. Det viktiga är att grupperna landar i tre olika och att dessa skrivs ner på ett papper.

Möjlig förklaring 1: _____
Möjlig förklaring 2: _____
Möjlig förklaring 3: _____

När eleverna skrivit ner sina förklaringar ska de sedan rangordna dem:

1- Mest sannolik
2- Näst mest sannolik
3- Minst sannolik

SÅHÄR GÖR DU:

- Bläddra nu fram ytterligare ett stycke information om bilden.
- Eleverna får behålla eller ändra rangordningen. De kan även ta bort eller lägga till en möjlig förklaring.
- Fortsätt nu att bläddra fram mer information om bilden, ett stycke i taget, och låt dem fundera på sin rangordning på samma sätt som ovan.
- Efter varje ny bit information skulle de kunna fundera på följande:

  Vilken möjlig förklaring passar in bäst med det vi faktiskt vet?
- Eleverna måste hålla huvudet kallt och inte fastna i vilken förklaring de gillar mest. Nu handlar det bara om en sak – ***vad vet vi***?
- När all information visats på **bild 14** är det dags att AVSLÖJA SANNINGEN!
- Visa eleverna **bild 15** i PowerPointen och bläddra fram både text och bild.

AVRUNDNING

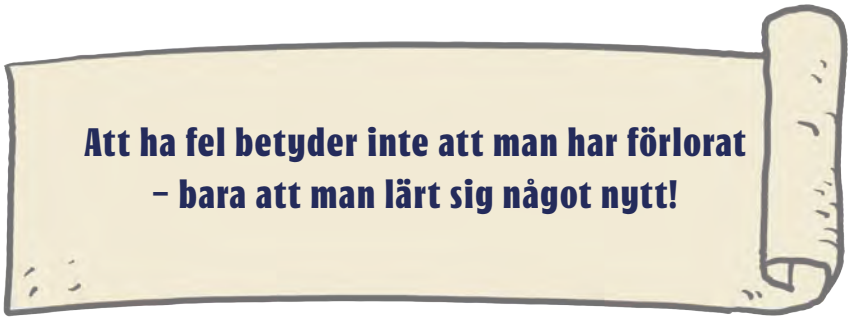
- Avluta den här övningen med en **öppen diskussion** i helklass:

Hade någon rätt från början?
Om inte – gjorde det något?
Var det någon som ändrade förklaring efter att man fått mer information?

VIKTIGT

Det jag kommer skriva nu är själva anledningen till att jag gav ut den här boken från första början. Något som våra unga är i akut behov av stöd kring och övning på - Det viktiga i den här uppgiften var inte att gissa rätt. Det viktiga var att kunna ändra förklaring när ny information kommer. Om man redan från början bestämt sig för en favoritidé kan varje ny ledtråd förklaras bort för att rädda sin egen idé.

Detta är något vi alla måste akta oss för. Vi måste alltid vara öppna för att ny information faktiskt kan tvinga oss att ändra förklaring. Eller till och med åsikt. Detta gäller för både mystiska fenomen på himlen OCH inlägg som vi matas med i sociala medier.

LEKTION 6:
Ett mysterium utan facit

ÄMNE: No, Svenska, Samhällskunskap
TID: Cirka 30-40 minuter
ARBETSFORM: grupper ➡ helklass
DU BEHÖVER: PowerPoint

KOPPLING TILL LGR22

Fysik – Systematiska undersökningar och granskning av information

”Observationer och experiment med såväl analoga som digitala verktyg. Planering, utförande, värdering av resultat samt dokumentation med ord, bilder och tabeller.”

”Kritisk granskning och användning av information som rör fysik.”

Samhällskunskap – Granskning av samhällsfrågor

”Hur budskap, avsändare och syfte kan urskiljas och granskas med ett källkritiskt förhållningssätt i såväl digitala medier som i andra typer av källor som rör samhällsfrågor.”

Svenska – Informationssökning och källkritik

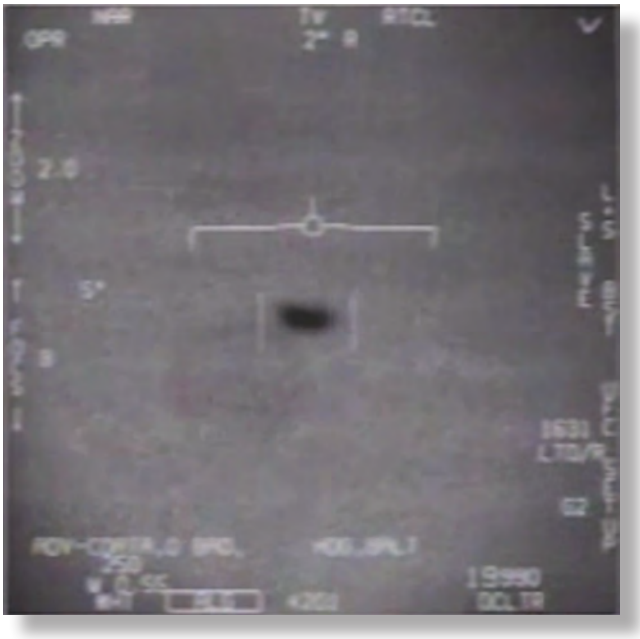
”Hur texters avsändare påverkar innehållet.”

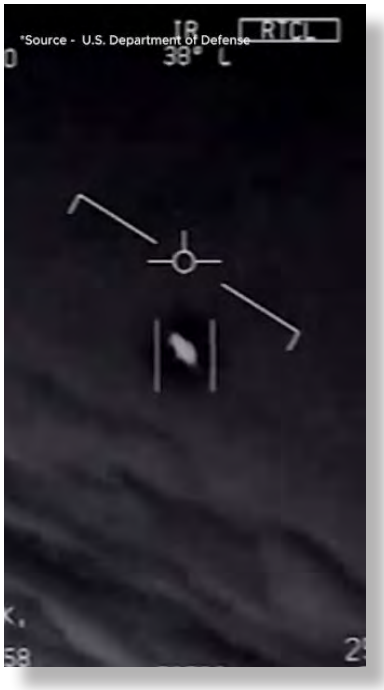
SÅHÄR GÖR DU:

- Nu ska eleverna göra samma sak som de gjorde i **uppgift 5** fast med en stor skillnad – den här gången finns det inget facit till det som syns på bilden.
- Ni kommer titta på ett av de mest kända och ännu ej förklarade fallen i modern tid: **Tic Tac-UFO:t.**
- Visa eleverna fotografierna med tillhörande beskrivning på **bild 16** i PowerPointen. Om du vill kan du även visa eleverna ett kort klipp från Youtube med det material som ligger till grund för mysteriet.

  Länken hittar du här: https://www.youtube.com/watch?v=uXH3k6G51kU
- Jobba nu på samma sätt som i **UPPGIFT 5** – dela upp i grupper, skriv tre möjliga förklaringar och släpp en ny bit information, en i taget.

  Denna gång hamnar vi i en återvändsgränd. Vi VET INTE vad det var de där piloterna såg den dagen.
- Fråga eleverna följande fråga: *Är ”VET INTE” ett dåligt svar? Varför?*

AVRUNDNING

Det finns flera olika teorier och möjliga förklaringar som cirkulerar kring det här fallet på Internet. Men faktum kvarstår – ***vi har inte tillräckligt med information för att säkert kunna förklara vad det är som syns i klippen***. Objektet är alltså OIDENTIFIERAT. Och det är just från detta som ordet **UFO** kommer från – Unidentified Flying Objekt (Oidentifierat Flygande Objekt).

Att ett föremål är oidentifierat betyder att vi inte har identifierat det. Det betyder inte automatiskt att det är ett rymdskepp. Det betyder inte heller automatiskt att det är en ballong, drönare, flygplan eller något annat. Det betyder helt enkelt - Vi har inte tillräckligt med information för att säkert avgöra vad det var.

När vi hamnar i ett läge som detta måste vi komma ihåg och akta oss för följande fällor:

FÄLLA 1: ”Ingen kan förklara det – alltså måste det vara utomjordingar.”
FÄLLA 2: ”Det kan inte vara utomjordingar – alltså måste vi redan veta vad det var.”

Utgå ALDRIG från vad du tror – bara vad du vet!

LEKTION 7:
Kan du få mig att ändra mig?

ÄMNE: Svenska, Samhällskunskap
TID: Cirka 25-30 minuter
ARBETSFORM: två och två
DU BEHÖVER: PowerPoint, papper och penna

KOPPLING TILL LGR22

Svenska – Tala, lyssna och samtala

”Olika former av samtal. Att lyssna aktivt, ställa frågor samt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter i olika samtalssituationer och i samband med demokratiska beslutsprocesser.”

”Kritisk granskning och användning av information som rör fysik.”

Svenska – Språkbruk

”Ord och begrepp för att på ett varierat sätt uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.”

Samhällskunskap – Granskning av samhällsfrågor

”Aktuella samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.”

SÅHÄR GÖR DU:

- Dela upp eleverna två och två i den utsträckning det går. Berätta för dem att dagens uppgift kommer vara riktigt riktigt svår. De ska få träna på något som de flesta människor faktiskt tycker är svårt. Något som ALLA människor borde bli mycket bättre på. Idag ska eleverna få öva sig på att ÄNDRA SIN ÅSIKT.

  Hade vi människor kunnat lyssna på varandra mer, inte vara helt låsta i våra egna åsikter och ibland även kunna tänka oss att ändra åsikt – då hade det blivit mycket mindre konflikter och bråk i världen. Världen hade helt enkelt blivit en mycket bättre plats att leva på.

- Visa eleverna **Åsiktskorten** på **sidan 17** i PowerPointen. På skärmen ser de nu 24 st olika åsiktskort. De får nu parvis välja vilket kort de vill använda sig av. Be dem titta på de olika korten och fundera över vilket av dem de själva går igång på.

  Den ena eleven ska välja **blå** sida på kortet och den andre väljer den **röda** sidan.

EXEMPEL

Elev 1 väljer ”Många likes är viktigt”

Elev 2 väljer ”Många likes är oviktigt”

Det spelar ingen roll om fler elevpar väljer ett och samma kort. Om ett elevpar inte hittar ett kort som passar dem får de gärna hitta på egna påståenden att sätta in i dem.

- Eleverna ska nu få **fem minuter** på sig att förbereda sina argument (anledningar) till varför just deras korthalva är mest rätt. De ska skriva ner dessa på ett papper.
- När fem minuter gått är det dags att dela sina åsikter för varandra.

SÅHÄR GÅR DET TILL

1. **Elev 1** läser upp anledningarna till att hen tycker att hens sida är bäst. Under tiden elev 1 läser får **elev 2** inte avbryta med frågor eller egna åsikter.
2. **Elev 2** läser sedan upp sina anledningar. Under tiden elev 2 läser får **elev 1** inte avbryta med egna åsikter eller frågor.
3. Man måste alltså LYSSNA PÅ VARANDRA och vänta på sin tur att få prata.
4. Nu gäller det att se om det går att få en andra eleven att ändra åsikt.
5. Man får BARA ställa frågor till den andra.

Men får INTE säga saker som:

”Du har fel”
”Du är dum i huvudet”
”Jag har rätt”

Istället kan man fråga saker som:

”När du sa att …., hur tänkte du då?”
”Har du tänkt på att…?”
”Vad skulle få dig att ändra åsikt?”
”Fanns det något av det jag sa som du kunde hålla med om?”

När du märker att eleverna börjar bli klara kan du avbryta uppgiften och ställa öppna frågor i helklass.

AVRUNDNING

- Ställ följande frågor till klassen:

Vad hände med era åsikter?
Lyssnade du? Skulle någon kunna förklara den andres bästa argument?
Påverkade du? Var det något du sa som fick den andre att tänka till?
Kunde du ändra dig? Hörde du något som fick dig att ändra din åsikt?

ATT ÄNDRA SIG ÄR INTE ATT FÖRLORA – DET BETYDER BARA ATT MAN GER PLATS ÅT DET BÄSTA ALTERNATIVET

Kopieringsunderlag 1

JAG VET

Sådant vi har tillräckligt med information för att kunna säga.

JAG TROR

Min bästa förklaring just nu.

JAG VILL TRO

Den förklaring jag hoppas är sann – men som inte blir sann bara för att jag önskar det.

JAG VET INTE

Sådant vi ännu inte har tillräckligt med information för att avgöra.

